

26. Arviointikulttuurin paikalliset painotukset

Ruovedellä arviointikulttuurin lähtökohtana on kouluyhteisön yhteinen näkemys arvioinnin käsitteistä, sen rakenteista ja eri tehtävistä, eri toimijoiden (oppilaat, opettajat, huoltajat) rooleista arvioinnissa ja arvioinnin monipuolisuudesta sekä arviointikäytänteistä.

Laadukas arviointityö perustuu:

- *opettajan ammattitaitoon ja sen tukemiseen*
- *eri arviointimenetelmien hallintaan ja käyttöön*
- *oppilaan iän ja kehitystason huomioimiseen*
- *tavoitteista johdettuun arviointiin*

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja huolellisuuteen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös oppilaan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Todistusten antamiseen liittyvässä oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu 6. ja 7. luokan nivelvaiheeseen sekä päättöarviointiin tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvää osaamista kuvaavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan 8 vaadittavan tason. Arviointikriteerit arvosanoille 5,7 ja 9 valmistuvat opetushallituksessa kevään 2020 aikana ja tulevat voimaan 1.8.2021.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen. Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä.

27. Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Opintojen aikainen arviointi on kaikilla vuosiluokilla pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista keskusteluin, arviointitiedottein ja todistuksin tiettyinä ajankohtina. Oppilaalle ja huoltajalle tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävän usein.

Ruoveden paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Oppilas osallistuu arviointiin oppimisprosessinsa alusta alkaen. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja sen kehittymistä eri tavoin. Myös tavoitteita voidaan asettaa yhdessä oppilaan kanssa. Arviointiperusteet tiedotetaan sekä oppilaille että heidän huoltajilleen. Arviointikuluttuoria pyritään yhtenäistämään sekä koulujen välillä että koulujen sisällä.

Opintojen aikainen arviointi edistää ja tukee oppimista ja kasvua. Se on luonteeltaan kannustavaa, rohkaisevaa ja realistista. Tavoitteet ja niiden saavuttamisen arviointi kuuluvat päivittäiseen oppimiseen. Arviointikäytänteinä ovat esim. opettajan antama palaute, vertaisarviointi, itsearviointi ja arviointikeskustelut. Vertaisarvioinnissa oppilaat antavat toisilleen palautetta työskentelystä esim. ryhmätöiden, projektien ja esitelmien jälkeen suullisesti tai kirjallisen lomakkeen avulla. Itsearviointi kohdistuu omaan työskentelyyn, käyttäytymiseen ja oppimistaitojen kehittymiseen. Itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tukena käytetään esim. tarkoitukseen laadittuja lomakkeita.

Arviointikeskustelussa oppilaan ja huoltajan tulee saada monipuoliseen tietoon perustuva käsitys oppilaan oppimisen edistymisestä.

- Arviointikeskustelussa käydään läpi oppilaan itsearviointia, eri oppiaineissa edistymistä, asetetaan yksilökohtaisia tavoitteita ja annetaan palautetta. Keskustelut pidetään kerran lukuvuodessa. Keskusteluissa pyritään nostamaan esille oppilaan vahvuudet ja kehittämisen kohteet.*
- Luokilla 1 - 7 keskusteluun osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanopettaja/luokanvalvoja sekä tarvittaessa muut oppilaan oppimisen ja kasvun asiantuntijat.*
- 8. ja 9. luokilla keskustelu voidaan käydä myös pelkästään oppilaan ja luokanvalvojan välisenä. Huoltajalle varataan kuitenkin aina mahdollisuus osallistua arviointikeskusteluun. Huoltajat saavat tiedon keskustelussa sovituista asioista ja mahdollisuuden palautteen antamiseen.*
- Syyslukukauden lopulla ei anneta lukukausitodistusta luokilla 1-6 vaan opettaja käy huoltajien kanssa tällöin arviointikeskustelun, jossa pohditaan yhdessä lapsen oppimista. Lukuvuositodistus annetaan lukuvuoden päätteeksi.*
- Luokilla 7-9 annetaan välitodistus lukuvuoden puolivälissä. Todistuksessa käytetään numeroarvosanoja tai sanallista arviointia. Koko kunnassa käytetään yhtäläistä todistusta.*

Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi

- *Vuosiluokilla 1-3 oppilaat saavat lukuvuoden päätteeksi sanallisen lukuvuositolodistuksen.*

Luokilla 1-3 oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi. Oppilaille voidaan antaa lukuvuositolodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta.

- *Vuosiluokalla 4 - 6 oppilaat saavat lukuvuoden päätteeksi numeerisen lukuvuositolodistuksen.*

Kuudennen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittämisessä, jonka tavoitteena on tuoda esille tietoa oppilaan edistymisestä oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota opiskelumotivaation tukemiseen, koulunkäytitaitoihin, oppiaineissa edistymiseen ja oppilaan hyvinvointiin liittyviin asioihin. Tarpeen voi olla myös arvioida ja suunnitella yhdessä oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea.

- *Vuosiluokilla 7 ja 8 ja 9 oppilaat saavat lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolodistuksen, jossa arviointi toteutetaan numeerisesti.*
- *Nivelvaiheita lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus.*

Lukuvuositolodistus

Lukuvuositolodistukseen merkitään:

- *tolodistuksen nimi*
- *opetuksen järjestäjän ja koulun nimi*
- *oppilaan nimi ja syntymäaika*
- *tolodistuksen antamispäivä*
- *opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus*
- *oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet arvio oppilaan käyttäytymisestä tarvittaessa erillisenä tolodistuksena 9.luokan päättöarvioinnissa.*
- *oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät*
- *luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle kertaaminen*
- *merkintä, että tolodistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.*

Opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokan kertaamisen periaatteet ja käytännöt

- *Ruovedellä toimitaan opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle kertaamisen periaatteissa ja käytännöissä perusopetuksen opetussuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Mahdollista kertaamista tulee valmistella riittävän ajoissa yhdessä huoltajien ja oppilaan kanssa. Ennen luokan kertaamista oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa erillisessä kokeessa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Lukukausien aikana on mahdollisuus*

korottaa hylättyä arvosanaa. Jos oppilas saa jostakin oppiaineesta lukuvuositolustukseen arvosanaksi hylätyn (4), hän osallistuu kesällä ehtolaiskuulusteluun. Ehtolaiskuulustelu pidetään määrättynä päivänä kesäkuussa.

Valinnaisaineiden arviointi

- Vuosiluokilla 1 - 9 valinnaisaineiden arvioinnissa käytetään numeroarviointia tai sanallista arviointia. Sanallista arviointia käytetään oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisaineista. Sanallista arviointia käytetään myös siinä tapauksessa, jos valinnaisaineen vaihtumisesta johtuen opiskeltavan aineen osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia. Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisaineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty".

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillistä päättöarvosanaa. Päättöarviointi kussakin taide- ja taitoaineessa tehdään siinä vaiheessa, kun oppiaineen koko oppimäärä on opiskeltu. Taide- ja taitoaineiden päättöarvosanoja muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Käyttäytymisen arviointi

- Käyttäytymisen arvioinnissa noudatetaan yhteisesti sovittuja arviointikriteerejä.
- Käyttäytymisen tavoitteena on, että oppilas toimii vastuuntuntoisesti ja rehellisesti, ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä
- Vuosiluokilla 1 - 3 käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti
- Vuosiluokilla 4 - 9 käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti

28. Päättöarvioinnin toteuttaminen

Päättöarviointi ajoittuu oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmaratkaisusta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Päättöarviointiin johtavien arviointikäytäntöjen tulee olla oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisia.

Päättöarviointi suoritetaan Ruovedellä valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnin lähestyessä opettajien tehtävänä on lukuvuoden vielä ollessa käynnissä antaa oppilaille paitsi tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta myös oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Palautteen ja ohjauksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista ja yksilöllistä. Mikäli ennakoidaan, että 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle, voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä ehkäistä oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen.

Päättöarvioinnin arvosanan määräytyminen

Perusopetuksen päättöarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päättöarvosanan muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisen kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit sekä päättöarvosanan muodostamisen periaatteet.

Perusopetuksessa oppilaan päättöarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloituvaa, päättöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanaan kahdeksan (8) vaadittavan tieto- ja taitotason kussakin oppiaineessa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Oppilas on saavuttanut perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet oppiaineessa välttävästi (5) mikäli hän osoittaa jossakin määrin oppiaineelle asetettujen tavoitteiden mukaista osaamista. Tällöin oppilas on suorittanut yleisen oppimäärän ko. oppiaineessa hyväksytysti. Arvosanan muodostaminen perustuu myös tässä tapauksessa oppilaan osoittamaan keskimääräiseen osaamiseen, eli välttävän tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida hylätyn (4) suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuusoppiaineen oppimäärät.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillistä päättöarvosanaa. Päättöarviointi kussakin taide- ja taitoaineessa tehdään siinä vaiheessa, kun oppiaineen koko oppimäärä on opiskeltu. Taide- ja taitoaineiden

päättöarvosanoja muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi oppinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä. Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Silloin arviointia ei tehdä suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Erityinen tutkinto

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitettussa erityisessä tutkinnossa. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ruovedellä erityisen tutkinnon suorittamisen laajuudesta ja ajankohdasta sovitaan aina tapauskohtaisesti opetussuunnitelman määräyksiä noudattaen.